

Dagmara Hawryło

Zabawa w czasie wolnym dziecka

Edukacja Elementarna w Teorii i Praktyce : kwartalnik dla nauczycieli nr 3,
50-52

2007

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dagmara Hawryło
Przedszkole Miejskie nr 6
w Lublińcu

ZABAWA W CZASIE WOLNYM DZIECKA

Nieodłącznym atrybutem wieku dziecięcego jest zabawa. Uważa się ją za akt o silnym emocjonalnym nasyceniu, niesie bowiem radość, odprężenie, optymizm, wiarę w siebie i we własne siły. Zabawa jest odpowiedzią dziecka na wrodzoną potrzebę kontaktów społecznych, wyrazem głodu ruchu, głodu wiedzy o otaczającej rzeczywistości, a także ekspresji oraz kreatywności¹.

Zabawa oddziałuje na rozwój motoryczny i umysłowy dziecka, wpływa na rozwój społeczny oraz sferę emocjonalną. Pomaga w ukształtowaniu trudnych pojęć abstrakcyjnych, takich jak pojęcie przestrzeni, ciężaru, odległości, czasu i liczby. Zdarzenia zabawowe wpływają na bogacenie się słownika oraz pobudzają dziecko do mówienia. Dzięki zabawie dziecko wszechstronnie oraz wielokierunkowo oddziałuje na rozwój swojego organizmu².

Zabawa to istotny element czasu wolnego dzieci. Według S. Czarneckiej czas wolny to: „wszelkie zajęcia, jakim może oddawać się jednostka z własnej ochoty, dla rozrywki, bądź dla rozwijania swoich wiadomości lub dla bezinteresownego kształcenia się, dobrowolnego udziału w życiu społecznym, poza obowiązkami zawodowymi, rodzinnymi i społecznymi”³. Czas ten wykorzystuje się najczęściej na wypoczynek, czyli regenerację sił fizycznych i psychicznych, jak również na rozwój zainteresowań i uzdolnień, działalność społeczną, tj. bezinteresowną pomoc innym osobom oraz rozrywkę i zabawę⁴.

Do zabaw wypełniających czas dziecka należą zabawy ruchowe. Organizacja i przebieg zabaw ruchowych (np. gra w piłkę, biegi, skakanie przez skakankę, zjeżdżanie z górek na sankach, berek itd.) zależą od ilości czasu wolnego, od panującej pogody oraz od tego, czy dzień jest roboczy, czy wolny od pracy. Dzieci w dzień świąteczny uczestniczą we wspólnych wycieczkach i spacerach z rodzicami, natomiast w dni powszednie zwykle bawią się w pobliżu domów lub na

¹ G. Kapica, *Zabawa. Jest w niej ukryty skarb. Aktualne konteksty edukacyjne*, [w:] *Edukacja przedszkolna w teorii i praktyce*, pod red. S. Włoch, Opole 2006, s. 73.

² A. Siedlaczek, *Wpływ zabawy na rozwój społeczny dziecka w wieku przedszkolnym*, [w:] *Wybrane problemy rozwoju i edukacji małego dziecka*, pod red. M. Królicy, Częstochowa 2001, s. 37–38.

³ S. Czarnecka, *Czas wolny dziecka w młodszym wieku szkolnym w rodzinie wiejskiej*, [w:] *Szkoła wiejska, dziecko wiejskie, realia i perspektywy*, pod red. S. Czarneckiej, Z. Jakubowskiego, S. Podobińskiego, Częstochowa 1999, s. 31.

⁴ *Encyklopedia pedagogiczna XXI w.*, Warszawa 2003, s. 559.

placach zabaw. Zabawy podwórkowe w pewien sposób są niebezpieczne, gdyż brak jest nadzoru i opieki dorosłych⁵.

Zabawy ruchowe na świeżym powietrzu powinny dostarczać dziecku dużo uśmiechu i radości, wyrabiać w nim takie cechy jak: wytrwałość, samodzielność, cierpliwość, pomysłowość, odwagę, odporność na ból, zmęczenie i trud. Pomagają uwierzyć we własne siły, doskonalić myślenie dzieci, uwagę, pamięć, orientację, wyobraźnię, inwencję twórczą, spostrzegawczość. Zabawy wpływają na rozwój fizyczny, dzięki słońcu i powietrzu dzieci hartują się, zwiększając swoją odporność na choroby.

Zabawy ruchowe mogą stanowić ciekawy punkt programu wycieczek organizowanych dla dzieci przez rodzinę, przedszkole lub szkołę. Wyjazdy organizuje się do ciekawych i osobliwych miejsc, np. w góry, nad morze, do lasu, na wieś, na pole, na łąkę itd. Wycieczki i zajęcia prowadzone w terenie są dla najmłodszych atrakcyjną i lubianą formą aktywności i stanowią bogate źródło informacji o otaczającym świecie.

Wyjście w teren stwarza liczne okazje do zabaw konstrukcyjnych i budowania z różnych materiałów. Dziewczynki tworzą dekoracje z kamyków lub muszelek, chłopcy budują bałwany ze śniegu, szalasy, namioty itd.

Swój czas wolny dzieci często wypełniają zabawami tematycznymi. Są to zabawy zespołowe, w których udział bierze duża liczba uczestników. Tematykę czerpią ze środowiska domowego i z najbliższego otoczenia. Organizują zabawy w sklep, w dom, wykorzystują programy telewizyjne, filmy lub książki.

W czasie wolnym dziecko może uczęszczać do teatru, kina, muzeum z rodzicami, nauczycielami lub rówieśnikami. Poprzez taki rodzaj spędzania czasu, niektóre mogą zapragnąć zostać małymi aktorami i spróbować sił na scenie. Zabawa w teatr, czyli wspólne opracowywanie prostych scenariuszy, odgrywanie scenek – wchodzenie w role, przygotowywanie i przedstawienie występów teatralnych dla rówieśników i rodziców, to bardzo dobra i pouczająca rozrywka dla dzieci⁶. Ciekawe są również różne formy i rodzaje inscenizacji⁷.

Dziecko powinno wykorzystywać czas zgodnie z własnymi upodobaniami oraz możliwościami. Jest ono zależne od dorosłych i w dużym stopniu spędza tak czas wolny, jak oni go zorganizują. Rodzina ma atrakcyjnie planować wspólny czas wolny i organizować go zgodnie z zainteresowaniami dziecka. Rodzice poprzez różnorodne formy spędzania tego czasu, uczą dziecko w jaki sposób samo może zorganizować czas przeznaczony na wypoczynek. Wzorce wykorzystania czasu

⁵ B. Wilgocka-Okoń, *Organizacja pracy i odpoczynku ucznia*, Warszawa 1964, s. 43–44.

⁶ K. Prochota, *Lubimy teatr*, „Nowe Wychowanie w Szkole” 2003, nr 11, s. 10–11.

⁷ W. Grelowska, *Rola teatrzyków dziecięcych w zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej*, [w:] *Tradycja i współczesność w edukacji dzieci i dorosłych*, pod red. E. Skoczyłlas-Krotli, S. Podobińskiego, W. Szlufika, Częstochowa 2001–2002, s. 67.

(wspólne zabawy, wycieczki, spacery i rozmowy) istniejące w rodzinie, wpływają na osobowość dziecka i stanowią okazję do nabywania przez nie określonych nawyków i umiejętności wartościowego jego organizowania⁸.

Dagmara Hawryło

Bibliografia:

Czarnecka S., *Czas wolny dziecka w młodszym wieku szkolnym w rodzinie wiejskiej*, [w:] *Szkoła wiejska, dziecko wiejskie, realia i perspektywy*, pod red. S. Czarneckiej, Z. Jakubowskiego, S. Podobińskiego, Częstochowa 1999.

Encyklopedia pedagogiczna XXI w., Warszawa 2003.

Grelowska W., *Rola teatrzyków dziecięcych w zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej*, [w:] *Tradycja i współczesność w edukacji dzieci i dorosłych*, pod red. E. Skoczylas-Krotli, S. Podobińskiego, W. Szlufika, Częstochowa 2001–2002.

Kapica G., *Zabawa. Jest w niej ukryty skarb. Aktualne konteksty edukacyjne*, [w:] *Edukacja przedszkolna w teorii i praktyce*, pod red. S. Włoch, Opole 2006.

Prochota K., *Lubimy teatr*, „Nowe Wychowanie w Szkole” 2003, nr 11.

Siedlaczek A., *Wpływ zabawy na rozwój społeczny dziecka w wieku przedszkolnym*, [w:] *Wybrane problemy rozwoju i edukacji małego dziecka*, pod red. M. Królicy, Częstochowa 2001.

Taboń S., *Wpływ rodziny na wykorzystanie czasu wolnego*, „Życie Szkoły” 2002, nr 3.

Wilgocka-Okoń B., *Organizacja pracy i odpoczynku ucznia*, Warszawa 1964.

⁸ S. Taboń, *Wpływ rodziny na wykorzystanie czasu wolnego*, „Życie Szkoły” 2002, nr 3, s. 150.